

عوامل موثر بر نگرش شالیکاران نسبت به اجرای یکپارچه سازی در شهرستان ساری

علی اسداله پور^۱، کوروش رضائی مقدم^۲

۱- دانشجوی دکتری ترویج و آموزش کشاورزی، مدرس دانشگاه جامع علمی کاربردی، ساری

۲- دکترای ترویج و آموزش کشاورزی و مدیر گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه

a_kotena@yahoo.com

چکیده

بخش کشاورزی باید به عنوان محور اقتصاد جامعه به نیاز غذایی جمعیت کنونی و آتی جامعه ما پاسخ دهد. در ایران به علت کوچک بودن مالکیت‌ها و پراکندگی آن، یکپارچه‌سازی اراضی و تجهیز و نوسازی اراضی ضرورتی انکارناپذیر جهت گریز از تهدیدهای موجود بر سر راه تولید بوده است. اجرای یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی به عنوان راهبردی برای توسعه کشاورزی پایدار نیاز به فرهنگ سازی دارد و این فرهنگ سازی باید به اصلاح نگرش جوامع محلی و مردم نسبت به یکپارچه‌سازی اراضی به منظور درک احساس مالکیت و مسئولیت بیشتر، مشارکت جوامع محلی در مدیریت نه در تسهیم هزینه و حرکت به سوی دانشی شدن جامعه صورت گیرد. هدف این تحقیق شناسایی عوامل موثر بر نگرش نسبت به اجرای یکپارچه‌سازی اراضی توسط شالیکاران شهرستان ساری می باشد. روش پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی می باشد. روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای بوده است بدین منظور از میان روستاهای این شهرستان، تعداد ۱۵۰ نفر بعنوان نمونه انتخاب شدند ضریب نهایی آلفای کرونباخ برای ابزار تحقیق (پرسشنامه) $\alpha = 0.83$ می باشد. برای تحلیل داده ها و دستیابی به هدف های مورد نظر از روش های توصیفی و تحلیل رگرسیون با کمک نرم افزار SPSS/18 استفاده گردید. نتایج حاصل از تحقیق بیانگر آن است که حدود ۶۵ درصد از عوامل موثر بر نگرش شالیکاران نسبت به اجرای یکپارچه سازی توسط متغیرهای: اطلاعات دریافتی از سایر کشاورزان، فاصله نزدیکترین منابع آبی از قطعات زمین، میزان تحصیلات، انسجام اجتماعی و بیمه کردن محصولات کشاورزی تبیین شده است.

کلمات کلیدی: شالیکاران، یکپارچه سازی، نگرش، ساری

مقدمه

در پراکندگی و قطعه قطعه بودن اراضی، مقدار قابل توجهی از زمین‌های کشاورزی صرف احداث مرزها، بندها و کانال‌های آبیاری شده و امکان بهره‌برداری درست از منابع آبی نیز فراهم نمی‌شود (طباطبایان و رضایی مقدم، ۱۳۸۹). امروزه پراکندگی قطعات زمین، مانع اساسی راه پیشرفت و توسعه کشاورزی و جامعه روستایی می‌باشد (آزادروح، ۱۳۸۵). یکپارچه‌سازی اراضی به عنوان یک رهیافت مناسب به منظور دستیابی به استفاده پایدار از منابع زمینی تنها به میزان زمین‌های زراعی به منظور ایجاد تعادل و یکپارچگی در زمین‌های زراعی توجه نمی‌کند بلکه دیگر جنبه‌ها نظیر بهبود کیفیت زمین‌های زراعی، بازسازی شرایط زیست محیطی و پیشرفت در تنظیم شکل اقتصادی را نیز در نظر می‌گیرد (Zou et al., 2008).

یکپارچه‌سازی اراضی سیاستی در ارتباط با تغییر اندازه زمین در جهت بهبود و افزایش تولید محصولات کشاورزی، عقلانی کردن بهره‌برداری‌ها، استفاده از ماشین آلات و تکنولوژی جدید زراعی و در نهایت دست یابی به توسعه

پانزدهمین همایش ملی برنج کشور

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری - پژوهشکده ژنتیک و زیست فناوری کشاورزی طبرستان

۱-۲ اسفند ۱۳۹۱

(محور برنج ایرانی، سرمایه ملی)

کشاورزی می‌باشد (Dijk van, 2002). فرآیند یکپارچه‌سازی اراضی نه تنها قادر به حل مسائل ساختاری زمین‌های روستایی است بلکه می‌تواند از طریق بهبود خدمات زیر بنایی روستایی، مشوق‌هایی برای ایجاد تنوع اقتصادی و زمینه‌های مناسب برای رشد و پیشرفت مناطق روستایی ایجاد کند (Pasakarnis & Maliene, 2010). هدف کلی این تحقیق شناسایی عوامل موثر بر نگرش نسبت به اجرای یکپارچه‌سازی اراضی توسط شالیکاران شهرستان ساری می‌باشد که به تبع آن دارای اهداف اختصاصی شامل شناسایی منابع اطلاعاتی، شناسایی نوع مالکیت، شناسایی نوع نظام‌های زراعی، شناسایی میزان آگاهی در خصوص مزایای یکپارچه‌سازی، شناسایی میزان بهره‌برداری از دستگاه‌های مکانیزه، شناسایی سطح استفاده از تکنولوژی کشاورزی توسط شالیکاران و ... می‌باشد.

مواد و روش‌ها

این تحقیق از نوع توصیفی-تحلیلی است. در این پژوهش برای گردآوری داده‌ها از روش مطالعه اسنادی و نیز کاوش‌های اینترنتی و سپس از مطالعات میدانی بهره گرفته شد. جامعه آماری مورد نظر در این پژوهش شامل کلیه شالیکاران شهرستان ساری در استان مازندران می‌باشد. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای بوده است بدین منظور از میان روستاهای این شهرستان، تعداد ۱۵۰ نفر ($N=150$)، انتخاب شدند. در مجموع ضریب نهایی آلفای کرونباخ برای ابزار تحقیق $\alpha=0.83$ می‌باشد. برای تحلیل داده‌ها و دستیابی به هدف‌های مورد نظر از روش‌های توصیفی، تحلیل رگرسیون با کمک نرم افزار SPSS/18 استفاده گردید.

نتایج و بحث

نتایج حاصل از استخراج داده‌ها حاکی از آن است که از بین گویه‌های مختلف در خصوص نگرش شالیکاران نسبت به مزایای یکپارچه‌سازی، افزایش راندمان آبیاری دارای رتبه اول، افزایش درآمد دارای رتبه دوم و ... می‌باشد. نتایج حاصل از رگرسیون گام به گام نشان داد در مرحله اول متغیری که وارد معادله گردید اطلاعات دریافتی از سایر کشاورزان می‌باشد، این بدان مفهوم است که متغیر نامبرده در میان متغیرهای مستقل بیشترین تأثیر را داشته است. در مراحل بعد متغیرهای فاصله نزدیکترین منابع آبی از قطعات زمین، میزان تحصیلات، انسجام اجتماعی و بیمه کردن محصولات کشاورزی وارد معادله شدند که در مجموع ضریب تعیین برابر $R^2=0.785$ و نیز ضریب تعیین تعدیل شده برابر $R^2_{Ad}=0.649$ محاسبه گردیده است. بدین معنی که حدود ۶۵ درصد از عوامل موثر بر نگرش شالیکاران نسبت به اجرای یکپارچه‌سازی توسط متغیرهای: اطلاعات دریافتی از سایر کشاورزان، فاصله نزدیکترین منابع آبی از قطعات زمین، میزان تحصیلات، انسجام اجتماعی و بیمه کردن محصولات کشاورزی تبیین شده است.

پانزدهمین همایش ملی برنج کشور

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری - پژوهشکده ژنتیک و زیست فناوری کشاورزی طبرستان

۱-۲ اسفند ۱۳۹۱

(محور برنج ایرانی، سرمایه ملی)

جدول ۱ - ضرایب متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون

مرحله	متغیر	B	Beta	T	sig
۱	اطلاعات دریافتی از سایر کشاورزان (X_1)	-۱۲/۲	-۰/۶۲۸	-۶/۷۶	**۰/۰۰
۲	فاصله نزدیکترین منابع آبی از قطعات زمین (X_2)	-۰/۰۰۶	-۰/۵۰	-۵/۶۹	**۰/۰۰
۳	میزان تحصیلات (X_3)	۱/۴۲	۰/۴۹	۵/۰۱	**۰/۰۰
۴	انسجام اجتماعی (X_4)	۸/۴۶	۰/۴۶	۴/۷	**۰/۰۰
۵	بیمه کردن محصولات (X_5)	-۱۰/۷	-۰/۳۷	-۳/۶	**۰/۰۰

معادله خط رگرسیون نگرش کشاورزان نسبت به یکپارچه سازی اراضی به صورت زیر می باشد:

$$Y = 126/95 - 12/2 X_1 - 0/006 X_2 + 1/42 X_3 + 8/46 X_4 - 10/7 X_5$$

به منظور شناسایی سهم و تأثیر هر متغیر مستقل در نگرش کشاورزان نسبت به یکپارچه سازی اراضی معادله β عبارت است از:

$$Y = -0/628 X_1 - 0/502 X_2 + 0/492 X_3 + 0/46 X_4 - 10/7 X_5$$

X_1 : اطلاعات دریافتی از سایر کشاورزان

X_2 : فاصله نزدیکترین منابع آبی از قطعات زمین

X_3 : میزان تحصیلات

X_4 : انسجام اجتماعی

X_5 : بیمه کردن محصولات

بنابراین:

با توجه به نتایج حاصل از تحلیل استنباطی داده ها حدود ۶۵ درصد از تغییرات در متغیر وابسته (نگرش نسبت به پذیرش یکپارچه سازی) توسط متغیرهای مستقل: اطلاعات دریافتی از سایر کشاورزان، فاصله نزدیکترین منابع آبی از قطعات زمین، میزان تحصیلات، انسجام اجتماعی و بیمه کردن محصولات کشاورزی تبیین شده است. بنابراین پیشنهاد می شود در اجرای موفق این طرح و پذیرش آن توسط شالیکاران به این عوامل توجه شود

منابع

- آشکار آهنگرکلایی، محمدعلی و همکاران ۱۳۸۵. بررسی نگرش کشاورزان به طرح یکپارچه سازی اراضی در شالیزارهای مازندران: مطالعه موردی روستای گلبرد شهرستان جویبار. اقتصاد کشاورزی و توسعه. شماره ۵۵.
- احمدی عبدالحسین. ۱۳۸۲. بررسی موانع و مشکلات پیشبرد یکپارچه سازی اراضی در شهرستان کرمانشاه و منطقه لنجان استان اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه صنعتی اصفهان، دانشکده کشاورزی.
- امیرنژاد حمید، حامد رفیعی. ۱۳۸۲. بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش یکپارچه سازی اراضی شالیکاران در روستاهای منتخب استان مازندران. مجله علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی، ۱۳(۴۸)، ۳۴۸-۳۲۹.

پانزدهمین همایش ملی برنج کشور

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری - پژوهشکده ژنتیک و زیست فناوری کشاورزی طبرستان

۱-۲ اسفند ۱۳۹۱

(محور برنج ایرانی، سرمایه ملی)

- BACKMAN M, 2010. Cost-Benefit Analysis of Land Consolidation in Sweden from the ViewPoint of Society and a Landowner. FIG Congress 2010 Facing the Challenges – Building the Capacity Sydney, Australia, 11-16 April 2010.
- Dinpanah Gh and Zand , Z. 2012. Effective factors on the paddies' attitude of sari county toward land consolidation. Annals of Biological Research, 2012, 3 (7):3419-3425. www.scholarsresearchlibrary.com. Available online at com.
- Ebrahimi M S, Kalantri K h, Asadi A, 2012. Factor Analysis of Paddy-Field Consolidation: Case Study of Iran. Sustainable Agriculture Research; Vol. 1, No. 2; 2012. ISSN 1927-050X E-ISSN 1927-0518.
- Rejaei Nina, Alireza Jamshidi, 2012. Farmer participation in land consolidation projects in Iran: The case of Shirvan and Chardavol City. African Journal of Agricultural Research Vol. 7(5): 684-689.
- Pasakarnis G, Maliene V, 2010. Towards sustainable rural development in Central and Eastern Europe: Applying land consolidation. Land use policy 27(2): 545-549.
- Van Dijk T. 2000. Effects of land consolidation in practice: Analysis of post-war experience in the Netherlands. In:
- Zou X, Luo M, Su W, Li D, Jing Y, Ju Z, Wang J, (2008). Spatial decision support system for the potential evaluation of land consolidation projects. WSEAS Transactions on Computers, Issue 7, P:88.